

ἐπιζῶν σύζυγος θὰ λαμβάνη ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιοῦντος μικρόν τι χρηματικὸν ποσόν, λ.χ. 20, 30 ρεάλια, τοῦτο δὲ ἔφερε τὸν χαρακτῆρα ψυχικοῦ. (Περὶ ψυχικῶν ὅρα τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 40 ἀπόφασιν σημειούμενα). Ἡ ἀπόφασις ἐπιδικάζει εἰς τὸν σύζυγον τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ κλείσματος συμφώνως μὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ πνευματικοῦ. Φαίνεται, δηλαδή, ὅτι ἡ ἀποβιώσασα σύζυγος κατὰ τὴν ἐξομολόγησίν της εἶχεν ὀρίσει τοῦτο προφορικῶς ὑπὸ τὴν μορφήν ψυχικοῦ, πράγμα ἐπιτρεπόμενον ὑπὸ τῶν ἐθίμων τῆς νήσου καὶ σύνηθες τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

5. αὐτοκρατορικῆς βασιλείας, δηλοῖ τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν.

10. κενὸν ἀντὶ κοινόν.

26. κλειῖσμα = ἀγρὸς περιμανδρωμένος διὰ ξηρολιθικοῦ τοίχου. (ΣΤ. ΜΑΝΕΣΗ, Ἡ ἐν Μυκόνῳ μονὴ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος, ἐνθ' ἀν., 75 σημ. 10).

27. γοδέρη = ἐκ τοῦ ἰταλ. godere, καρποῦμαι. Γοδέρη ἕως τὴν ζωὴν του = νὰ ἔχῃ τὴν ἐπικαρπίαν.

28. σπέζα = ἐκ τοῦ ἰταλ. spesa, δαπάνη.

19

Κωδὶξ Μ. 136. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις τοῦ Οἰκονόμου καὶ τῶν δύο Ἐπιτρόπων Μυκόνου, ὡς ἐπιτρόπων τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως Παναγιωτάκη Νικουσίου, τῆς 12 Αὐγούστου 1673.

Διάδικοι. Πιέρρος — Μάρκος Κορνάρος.

Ἀποζημίωσις δι' ἀνθρωποκτονίαν.

Εἰς δόξα Χριστοῦ, ἀμὴν. 1673 Αὐγούστου 12.

||² + Ἐπειδὴ καὶ τὴν [σιμερον] 1667 ἐξ ἐνεργείας τοῦ δαίμονος νὰ ἐσυνέργησεν κάποια ||³ ντεσγράτζια ἀνάμεσα εἰς τὸν Μάρκον Κορνάρων τοῦ ποτὲ Λαρέντζου μὲ τὸν ||⁴ πατέρα τοῦ παρόντος Πιέρρου, καὶ τὴν σήμερον ἀγκαλῶν τὸν ἄνω λεγόμενον ||⁵ Κορνάρων ἐνμπροσθεν εἰς τοὺς αἰνδεσιμωτάτους καὶ εὐγενεστάτους ἐπιτρόπους ||⁶ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ σοφωτάτου ἡμετέρου ἡμῶν |δὲ| α(ὐ)θεντὸς κ(υρίο)υ Παναγιωτά||⁷κη, μέγα διερμηνευτὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς βασιλείας, τοὺς ἄνωθεν αἰν||⁸δεσιμώτατον α(ὐ)θέντη παπᾶ κὺρ Μάρκον Κορίνθιον καὶ ἐτέρους μισερ ||⁹ Ἀντώνιο Πετρῇ καὶ εὐγενῇ Πιέρρο Βιδάλε. Ὅποιοι, ἄνω λεγόμενος Πιέρρος, γυρέ ||¹⁰ βοντας τὸ αἶμα τοῦ πατρός του, καὶ ἄνωθεν αὐθέντες ἐπίτροποι θεωρῶντας, ||¹¹ πὼς ὁ ἄνωθεν Πιέρρος δὲν ἔχει νόμου ἡλικίας, τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος, ||¹² κράζουν, κρίνου καὶ ἀποφασίζουσιν: Ἐρχόμενος ὁ ἄνωθεν Πιέρρος νόμου ἡλικίας, ||¹³ νὰ δώνῃ τοῦ ἄνωθεν Πιέρρου ὁ ἄνω προλεγόμενος Μάρκος ριάλια σωστά σαράν ||¹⁴ τα καὶ τὴν σήμερον νὰ τοῦ μετρᾷ, νὰ τοῦ δίδῃ καὶ ἕτερα ριάλια εἴκοσι, διὰ ||¹⁵ νὰ ζωοθρέφεται. Καὶ ἂν ἡθέλη

λάχει θάνατος τοῦ ἄνωθεν Κορνάρη, ἀπομένει||¹⁶ ὁ πα[[πα]]νοσιώτατος παπᾶ κὺρ Ἰωσήφ Γριμάνης νὰ τὰ μετρᾷ, νὰ τὰ δίδῃ ὅλα||¹⁷ τὰ ἄνωθεν λεγόμενα σαράντα ριάλια εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν Πιέρρου, ὅπλι||¹⁸ γάροντας ὁ ἄν<ω>θεν πανοσιώτατος, εὐτὸς καὶ τὰ καλὰ του, τὰ ἔχοντα καὶ τὰ μέλλο<ν>τα,||¹⁹ ἕως τὴν ἄνωθεν ἀποπληρωμὴ καὶ τὰ ἐξῆς ὀπλιγάροντας. Καὶ ἄνωθεν Πι||²⁰ ἔρρος, δίδοντας ὅλα τὰ ἄνω εἰρημένα ριάλια, νὰ μὴν ἔχῃ νὰ κάμνῃ μήτε νὰ||²¹ πρεντεντέρη καμμιᾶς λογῆς δικαίωμα ἀπὸ τὸν ἄνω προλεγόμενον||²² Κορνάρο. Καὶ δίδοντάς του τα τοῦ παιδίου τὰ ἄνω εἰρημένα ριάλια, νὰ τοῦ κάμ[η]||²³ γράμμα νοδαρικὸ εἰς τὸν καλύτερο μὸδο, ὅπου μπορεῖ νὰ στέκῃ διὰ καοτζι||²⁴ ὁ καὶ ξεφλη[[θ]]σμὸν τοῦ ἄνωθεν Μάρκου. Ἔτσι ἔκριναν καὶ ἐποφά||²⁵ σισαν καὶ θέλουν ἀπογράψου —

||²⁶ — Παπᾶ Μᾶρκος οἰκονόμος βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.

||²⁷ — Ἀντώνης Πετρῆς ἐπίτροπος βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.

||²⁸ — Πιέρρο Βιδάλες ἐπίτροπος βεβαιώνω τὰ ἄνωθε.

||²⁹ Στοὺς 1673 Ἀγούστου 13.

||³⁰ + Παρόντος εἰς τοὺς ὑποκάτωθεν ὑπογεγραμμένους ἐμολόγησεν καὶ ὁμολο<γᾷ>||³¹ ἡ Καλὴ συβία τοῦ ποτὲ Μανώλη Μανιάτη, πὼς ἤλαβεν καὶ ἐπερίλαβεν διὰ ||³² [[κον]] κόντο τοῦ τέκνου αὐτῆς τοῦ Πιέρρου, ὡς καθὼς δηλοποιεῖ ἡ ὀπισθεν σεντέτζια,||³³ ριάλια σωστά, καλὰ εἴκοσι (νούμερου) 20. Καὶ διὰ βεβαίωσι τῆς ἀληθείας γράφου||³⁴ τε καὶ παρακαλετοὶ μάρτυρες — Ἰγνάτιος ἱερομόναχος μαρτυρῶ.

||³⁵ Παπᾶ Νικηφόρος Ἀρτακη||³⁶ νὸς μάρτυρας.

||³⁷ Io Zuane Calogiera fui p(resen)te q(uan)to di sopra.

²⁶ παπα μαρκος οικονόμος βεβεώνω τα ἄνωθεν ||²⁷ αντονις πετρις επιτροπος βεβεονο τα ανοθεν ||²⁸ πυερο βυδαλες επιτροπος βεβεονο τα ανοθε ||³⁴ ειγνατιος εισερομοναχος μαρτιρο ||³⁵ - ³⁶ παπα νοικοιφορος αρτακινος μαρτιράς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ὁ ἐναγόμενος εἶχε φονεύσει τὸν πατέρα τοῦ ἀνηλίκου ἐνάγοντος, ὅστις ζητεῖ ἀποζημίωσιν. Οἱ κριταὶ ἀποφαίνονται νὰ δώσῃ ὁ ἐναγόμενος πρὸς τὸν ἐνάγοντα ἀμέσως μὲν ρεάλια 20 πρὸς διατροφήν του, μετὰ δὲ τὴν ἐνηλικίωσίν του καὶ ἕτερα 40. Τὴν πληρωμὴν δὲ τοῦ τελευταίου τούτου ποσοῦ, ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ ἐναγομένου, ἀναδέχεται ὁ παριστάμενος κατὰ τὴν διαδικασίαν ἱερεὺς Π. Γριμάνης, ἐγγυόμενος ταύτην δι' ὀλοκλήρου τῆς παρούσης καὶ μελλούσης περιουσίας του. Κατὰ τὴν ὀλικὴν ἐξόφλησιν ὁρίζεται νὰ συνταχθῇ περὶ αὐτῆς νοταριακὴ πρᾶξις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως καταδεικνύεται, ὅτι ἐν Μυκόνῳ εἰς τὸ θέμα τοῦ φόνου ἡ ἰδέα τῆς ἐκδικήσεως (ἣτις ἐξηκολούθησεν ἰσχύουσα ἐπὶ μακρὸν

εἰς ἄλλα μέρη τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος. Βλ. τὴν ὑπ' ἀριθ. 4422 καὶ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1830 Ἐγκύκλιον τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας πρὸς τοὺς Προέδρους τῶν κατὰ τὴν Σπάρτην Δικαστηρίων, εἰς Ἑπετηρίδα τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου 5 (1954), 121 - 2, Κ. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡ Πολιτικὴ δικαιοσύνη ἐπὶ Καποδίστρια, εἰς Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 23 (1948) (καὶ εἰς ἀνάτυπον) 480) εἶχεν ἀρχίσει νὰ παραμερίζηται, ἀντικαθισταμένη διὰ τῆς ἀποζημιώσεως καὶ τῆς ποινῆς. Διότι, ναὶ μὲν ἡ ἀπόφασις ὁμιλεῖ περὶ αἰτήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ φονευθέντος διὰ «τὸ αἷμα τοῦ πατρὸς του», ἀλλ' ἡ ἱκανοποίησις ζητεῖται παρὰ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ προηγηθῇ συνδιαλλαγὴ ἢ συμφωνία μεταξὺ τοῦ φονέως καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος, διὰ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἐπιδικάζεται εἰς τὸν ἀνήλικον υἱὸν ποσὸν λόγῳ διατροφῆς του κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀνηλικιότητός του, μετὰ δὲ τὴν ἐνηλικίωσίν του ἄλλο ποσόν, ὅπερ ἀποτελεῖ μᾶλλον ποινὴν τοῦ ἐναγομένου ὑπὸ τὴν μορφήν ἀποζημιώσεως τοῦ ἐνάγοντος. (Ἄς σημειωθῇ ὅτι ἡ ἀντίληψις αὕτη τῆς ἀποφάσεως δὲν ἐπεκράτει τότε εἰς ὅλας τὰς Κυκλάδας νήσους). Ὡς πρὸς τὴν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως ὑποχρέωσιν τοῦ τρίτου (συναινέσει του, προφανῶς), πρὸς πληρωμὴν τῆς ἐπιδικαζομένης ἀποζημιώσεως τοῦ ἐνάγοντος κατὰ τὴν ἐνηλικίωσίν του, παρατηρητέον, ὅτι αὕτη δὲν ὀρίζεται γενικῶς διὰ πᾶσαν περίπτωσιν ἀφερεγγυότητος τοῦ ἐναγομένου, ἀλλὰ μόνον ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ πρωτοφειλέτου ἐναγομένου. Αὕτη δὲ φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀντιφωνήσεως.

3. ντεσγράτζια = ἐκ τοῦ ἰταλ. disgrazia, συμφορὰ (ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς τοῦ ἐνάγοντος).

16 - 17. ὀπλιγάροντας ὁ ἄνωθεν πανοσιώτατος, εὐτὸς καὶ τὰ καλὰ του, τὰ ἔχοντα καὶ τὰ μέλλο(ν)τα. Ἐκ τῆς ρήτρας ταύτης συνάγεται ὅτι ὁ τρίτος ἱερεὺς δίδει δύο ἐξασφαλίσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀναληφθείσης ὑποχρεώσεώς του, μίαν προσωπικὴν (εὐτὸς) καὶ μίαν ἐμπράγματον διὰ τῆς περιουσίας του. Καὶ ὥς πρὸς μὲν τὴν πρώτην δὲν νομίζομεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ pactum obstagii ἢ pegno in osteria, δηλαδή τῆς ὁμηρίας τοῦ ὑπερημέρου ὀφειλέτου (περὶ αὐτῆς βλ. P. S. LEICHT, Il diritto privato preirneriano (Bologna, 1933), 43. Τοῦ ΑΥΤΟΥ, Storia del diritto Italiano. Il diritto privato, II (Milano, 1943), 161 καὶ Un documento Muglisano del trecento in volgare, εἰς Scritti vari del diritto Italiano. Vol. II, t. II (Milano, 1949), 149), διότι οὐδεμίαν ἐνδειξιν περὶ τῆς ἰσχύος τῆς εἰς τὴν Μύκονον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, τοῦλάχιστον, ἔχομεν. Ὑποθέτομεν, ὅτι πρόκειται μᾶλλον περὶ προσωποκρατήσεως ὑπὸ τῆς ἀρχῆς αἰτήσει τοῦ δανειστοῦ κατὰ τὴν σημερινὴν ἐννοίαν, ἣτις μαρτυρεῖται ὡς συνήθης κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν (Μ. ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ, Αἱ φυλακαὶ ἐπὶ Καποδιστρίου, εἰς Ἑπετηρίδα Α.Ι.Ε.Δ., 5 (1954) (καὶ εἰς ἀνάτυπον), 151 - 2). Ὡς πρὸς τὴν ἐμπράγματον ἀσφάλειαν, θὰ πρό-

κειται μάλλον περί γενικής υποθήκης, υπό την έννοιαν ότι, ἐν μὴ ἐξοφλήσει, ὁ δανειστής θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἐνεχυρίσεως ὠρισμένων περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ ὀφειλέτου πρὸς ἱκανοποίησίν του διὰ *datio in solutum* (βλ. τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 16 ἀπόφασιν σημειούμενα). Εἶχε, δηλαδή, αὗτος τίτλον ἐκτελεστόν, χωρὶς ὅμως μέχρι τῆς τοιαύτης ἐνεχυράσεως ὁ ὀφειλέτης νὰ ἐστερεῖτο τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν περιουσιακῶν του στοιχείων, ὡς συνέβαιnen ἐπὶ εἰδικῆς υποθήκης, ἣτις ἦτο καὶ τότε ἐπίσης ἐν χρήσει. (Περὶ τῆς συμβατικῆς γενικῆς καὶ εἰδικῆς υποθήκης ἐν Ἰταλίᾳ βλ. G. SALVIOLI, *Storia del diritto Italiano*⁹, (Torino, 1930), 582). Διότι, ἐὰν δεχθῇ τις ὅτι καὶ ἐπὶ γενικῆς υποθήκης ὁ ὀφειλέτης ἐστερεῖτο τοῦ δικαιώματος ἀπαλλοτριώσεως, λαμβανομένου δ' ἐξ ἄλλου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ ρήτρα αὕτη περὶ γενικῆς υποθήκης ἦτο συνήθης εἰς τὰς τότε συνομολογουμένας συμβάσεις καὶ δὴ τὰς ἀγοραπωλησίας διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐκνικήσεως, θὰ ἔπρεπεν ὅλαι σχεδὸν αἱ περιουσίαι νὰ ἦσαν δεσμευμέναι, καὶ μάλιστα, κατὰ κανόνα, ἐπὶ μακρὸν χρόνον.

22 - 23. *κασιζιὸ* = ἐκ τοῦ ἰταλ. *cauzione*, ἀσφάλεια.

23. *ξεφλησμὸν ἀντὶ ἐξόφλησιν*.

20

Κῶδιξ Μ. 136. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις τοῦ Βοεβόδα Μυκόνου, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως Ἀλεξάνδρου Μαυρογορδάτου, τῆς 18 Μαρτίου 1674.

Διάδικοι. Μαρία θυγάτηρ Ἀντώνη Χελίου — Εὐγενοῦ θυγάτηρ Ἀντώνη Χελίου.

Προσβολὴ διανομῆς κληρονομίας.

Εἰς δόξα Χριστοῦ, ἀμὴν. 1674 Μαρτίου 18||² κατὰ τὴν συνήθειαν Μυκόνου.

||³ + Τῇ σήμερον ὁ ἐκλαμπρότατος ἡμῶν κ(ύριος) Ἰωάννης Μαυρογορδάτος, βοῖβόντας καὶ ἐξου||⁴σιαστής τῆς παρὸν νήσου Μυκόνου, εἰς πρόσωπον τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ σοφωτάτου ἀδερφοῦ του, ἡμῶν||⁵ δὲ αὐθεντοῦ κ(υρίο)υ Ἀλεξάνδρου Μαυρογορδάτου, μέγα διερμηνευτὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς βα||⁶σιλείας, ὁποῖος ἐρχόμενος εἰς τὴν ἀκρόασι τῆς ἐξέφλησις τῆς διαφορᾶς γενομένης ἀνάμεσα||⁷ εἰς τὰ τέκνα τοῦ ποτὲ Ἀντώνη Χελίου ὀν[ό]ματι Μαρία καὶ ἕτερη Εὐγενοῦ. Ἀφορμὴ διὰ τὴν||⁸ πατρικὴν τως κληρονομίαν, ὅπου οἱ [π]ατέρες αὐτῶν ἐφῆκαν ἀδιάτακτα εἰς τὸν θάνατον αὐ||⁹τῶν. Τὰ ὅποια ἄνωθεν τέκνα θέλοντας νὰ μοιράσουν τὰ ἄνωθεν ποστατικὰ καὶ ὑπάρχοντα||¹⁰ καὶ ἕτερα καὶ μὴ κάνοντας καλὰ ἀνάμεσόν τως, ἐπροσκαλέσασιν διὰ στιμαριστᾶδες τὸν κύρ||¹¹ Πιέρρο Πετρῇ καὶ κύρ Μιχάλη Πετρῇ, διὰ νὰ πᾶσι νὰ δοῦσι καὶ νὰ ἀποκόψουσι καὶ νὰ μεράσουσιν||¹² ἴσια πρὸς ἴσια διὰ νὰ δώσουσι τὴν πέρτην τως. Αἱ ὅποια (sic) ἄνωθεν προλεγόμενοι δύο ἐπῆγαν||¹³ (καὶ) ἐμοίρανσαν, ὡς καθὼς τοὺς ἐφώτισεν ὁ ἀφέντης ὁ Χριστός, καὶ ἔδωσαν πᾶσα μιᾶς τὴν μέρτην της,||¹⁴ ὡς